

17.6.2013

STM/1903/2013

Oikeusministeriö
oikeusministerio@om.fi

Viite: Lausuntopyyntönnne 15.5.2013 (dnro OM 11/41/2010)

ASIA: UUSI SÄÄTIÖLAKI -MIETINTÖ

Pyysitte sosiaali- ja terveysministeriöltä lausuntoa liittyen säätiölain uudistamistyöryhmän mietintöön. Mietinnössä työryhmä esittää uutta säätiölakia vuodelta 1930 olevan lain tilalle.

Mietinnön keskeinen sisältö:

Ehdotuksen tiivistelmässä sen erääksi tavoitteeksi mainitaan kansalaisyhteiskunnan vahvistaminen uudistamalla säätiölainsäädäntöä siten, että säätiöt voivat toimia mahdollisimman tehokkaasti, joustavasti ja ennakoitavissa olevalla tavalla. Ehdotuksen tarkoituksena on lisäksi poistaa säätiömuodon käyttämisen tarpeettomia rajoitteita.

Ehdotuksessa otetaan voimassa olevaa lakia paremmin huomioon toiminnallisten säätiöiden ominaispiirteet. Säätiön perustajille tarjotaan uusia keinoja säätiön hallinnon ja valvonnan järjestämiseen. Lisäksi säätiön perustamiseen ja toimintaan liittyvä hallinnollista taakkaa pyritään rajoittamaan. Samalla säätiötoiminnan avoimuutta lisätään, mikä parantaa säätiölaitoksen tunnettavuutta, edistää pelisääntöjen noudattamista ja helpottaa säätiövalvontaa. Säätiöiden hallinnon helpottamiseksi ja säätiöiden käyttämien hallintopalveluiden saatavuuden parantamiseksi lain sisältöä ja kirjoitusasua yhtenäistetään mahdollisuuksien mukaan yhteisölainsäädännön viimeaikaisen kehityksen kanssa.

Säätiöiden toimintamahdollisuuksien hallitulla lisäämisellä on säätiötoiminnan tuloksellisuuden ja tehokkuuden kannalta olennainen merkitys. Tämä on ehdotuksessa toteutettu keventämällä tai poistamalla erilaisia muodollisia rajoituksia ja selventämällä oikeustilaa. Lisäksi sääntelyn tahdonvaltaisuutta ehdotetaan jonkin verran laajennettavaksi siten, että säätiön perustaja voi säätiön säännöissä määritellä yhtäältä säätiölakia täydentävistä valvonta- ja oikeussuojakeinoista ja toisaalta joiltakin osin poiketa laissa säädetyistä rajoituksista, jotka koskevat esimerkiksi säätiön tarkoituksen muuttamista, sulautumista ja säätiön purkamista. Ehdotuksen mukaan muutos ei myöskään heikentäisi säätiöiden sidosryhmien asemaa.

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunto:

Nykyisin voimassaoleva säätiölaki on peräisin vuodelta 1930. Vaikka lakiin on tehty lukuisia, osittaisia muutoksia, kokonaisuudistuksen tekeminen on tarpeellista.

Mietinnössä ehdotetut muutokset ovat kokonaisuudessaan varsin maltillisia ja vastaavat pitkälti voimassaolevaa oikeustilaa. Vallitsevaan oikeustilaan verrattuna muutoksia esitetään mm. säätiöpääoman tuottovaatimukseen, säätiölle mahdolliseen liiketoimintaan ja säätiöiden väliseen sulautumiseen.

Mietinnössä on tehty nykytilan arviointi. Kolmas sektori on saanut viime vuosina koko ajan suuremman ja suuremman roolin myös sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisessa. Mietinnön perusteella säätiöiden käyttöön pyritään kannustamaan ja uuden lain avulla pyritään osaltaan myös parantamaan säätiöiden toimintaedellytyksiä.

Voimassaolevassa laissa säätiöpääoma tulee sijoittaa varmasti ja tuloa tuottavasti. Tämä käytännössä rajaa merkittävästi säätiöiden liikkumavaraa varallisuuden hoidossa. Mietinnön mukaan tämä vaatimus on aiheuttanut epäselvyyttä ja joissakin tapauksissa katsottu jopa ristiriitaiseksi vaatimukseksi. Mietinnössä ehdotetaankin, että tämä vaatimus tulisi korvata vaatimuksilla sijoitustoiminnan suunnitelmallisuudesta ja kirjallisesta sijoitussuunnitelmasta, jonka perusteella tilintarkastaja voisi arvioida niiden toteutumista.

Sosiaali- ja terveysministeriön mielestä säätiöpääoman sijoittamista koskeva vaatimus (”varma ja tuloa tuottava”) on jäänyt ajasta jälkeen. Mietinnössä ehdotettu uusi muotoilu on perusteltu ja se luultavasti myös helpottaisi tilintarkastajan työtä. Lisäksi monissa tapauksissa on järkevää sallia suoria pankkitalletuksia laajempi skaala eri sijoitusinstrumenttien hyödyntämisessä.

Voimassaolevan lain nojalla säätiöiden liiketoiminta on pitkälti rajoitettua. Lain mukaan säätiö voi harjoittaa sellaista liiketoimintaa, joka on määrätty sen säännöissä ja joka välittömästi edistää säätiön tarkoituksen toteutumista. Rajoitukset kuitenkin koskevat ainoastaan vain osaa rekisteröidyistä säätiöistä. Lisäksi mietinnössä todetaan, että liiketoiminnan valvonta on paikoin varsin puutteellista kohdistuen pitkälti säätiöiden rekisteröintiin ja säätiövalvontaan. Mietinnössä ehdotetaan, että säätiön liiketoiminta mahdollistettaisiin nykyistä laajemmin. Liiketoimintaa tulisi rajoittaa lähinnä vain silloin, kun se on nimenomaisesti kielletty säätiön säännöissä. Lisäksi mietinnössä ehdotetaan liiketoiminnan yhtiöittämisen sääntelyä ja liiketoimintaa harjoittavan tytäryhtiön sulauttamisen nimenomaista sääntelyä uuteen lakiin. Lisäksi mietinnössä katsotaan tärkeäksi säätiön lähipiirille annettavien erityisten taloudellisten etujen kieltämistä, jolloin liiketoiminnan tuotto on aina käytettävä säätiön säännöissä määrätyn tarkoituksen edistämiseen ja liiketoiminta voi olla vain keino, jolla tarkoitusta toteutetaan tai toteutusta rahoitetaan.

Sosiaali- ja terveysministeriön mielestä ehdotetut muutokset liittyen säätiöiden liiketoimintaan ovat perusteltuja ja nykyaikaisia. Mm. säätiön hallinnoiman omaisuusmasan määrä voi vaikuttaa tarpeeseen harjoittaa liiketoimintaa. Säätiöiden ollessa perusluonteeltaan ja toiminnaltaan hyvinkin erilaisia uuden säätiönlain tulisi vastata erilaisiin liiketoiminnallisiin tarpeisiin riittävän hyvin.

Voimassa olevan lain nojalla säätiö voi sulautua vain toiseen säätiöön. Mietinnössä ehdotetaan, että säätiöiden sulautumismenettelystä säädettäisiin uudessa laissa. Lisäksi todetaan, että tytäryhteisösulautumisen sallimiseen on tarvetta muun muassa tarpeettomien konsernirakenteiden purkamisen helpottamiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriön mielestä sulautumismenettely olisi hyvä olla mahdollisimman selkeä. Olisi myös perustelua ja nykyaikaista, että säätiö voisi sulautua esimerkiksi aatteellisen järjestön kanssa. Käytännössä on tullut vastaan mm. tilanteita, joissa sosiaali- ja terveysalan säätiö haluaisi yhdistyä samankaltaista työtä tekevän järjestön kanssa. Sosiaali- ja terveysministeriö on tiettyjen kriteerien täytyessä kannustanut samankaltaisia järjestöjä yhdistymään ja näkisi mielellään myös säätiöiden ja järjestöjen yhdistymisen juridisesti mahdollisena vaihtoehtona, mikäli sille on perusteltu tarve. Tarpeettomien konsernirakenteiden purkaminen tulisi tehdä mahdolliseksi, sillä niistä usein aiheutuu myös kustannuksia ja niiden olemassaolo voi vaikeuttaa toiminnan suunnittelua sekä resurssien optimaalista allokointia.

Kansliapäällikkö

Päivi Sillanaukee

Neuvotteleva virkamies

Lassi Kauttonen

